

Revisionsrapport

Omvårdnads- nämndens ansvarsutövande

Söderhamns kommun

David Boman
Margaretha Larsson

feb 2015

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
1. Inledning	2
1.1. Bakgrund, uppdrag och revisionsfråga	2
1.2. Revisionsfråga	2
1.3. Metod.....	2
2. Nämndens uppgifter	3
2.1. Ansvar och uppgifter enligt kommunallagen	3
3. Styrande dokument	4
3.1. Reglemente.....	4
3.2. Övriga styrdokument.....	4
4. Styrning och uppföljning	5
4.1. Styrning, mål och uppföljning.....	5
4.2. Intern kontroll	5
4.3. Ekonomi	6
4.4. Arbetssätt och arbetsformer	6
5. Enkätredovisning	7
5.1. Mål och uppdrag, riktlinjer	7
5.2. Arbetsformer	8
5.3. Uppföljning och rapportering	8
5.4. Resultat.....	9
6. Sammanfattande bedömning	10

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Söderhamns kommun genomfört en granskning av omvårdnadsnämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten (ansvarsutövande).

Sammantaget bedöms nämnden ha system och rutiner som ger möjlighet att styra, följa upp och ta ansvar för verksamheten. Vår sammanfattande bedömning och svar på revisionsfrågan utifrån detta är att *omvårdnadsnämndens ansvarsutövande i huvudsak är tillfredsställande*.

Av både intervjuer och enkät framkommer att det är ett gott arbetsklimat i nämnden. Ledamöterna vågar framföra sina synpunkter på sammanträdena samt att det anses vara ett tillfredsställande diskussionsklimat i nämnden.

Vi kan konstatera att nämnden under 2014 varje månad redovisat en negativ avvikelse mot budget i det ekonomiska utfallet. Utifrån detta beslutade Kommunfullmäktige ge nämnden extra anslag och gav i samband med detta nämnden ett uppdrag att under hösten redovisa kostnadsreduceringar på 3 mkr. Det har dock inte gått att finna att något formellt beslut fattats av nämnden kring detta uppdrag annat än att det finns noterat att förvaltningschef presenterat ett åtgärdsförslag.

Vi har i granskningen identifierat *områden som vi bedömer att omvårdnadsnämnden behöver utveckla och förbättra*;

- *Målprocessen*, tillsammans med förvaltningen bör nämnden utveckla former för en förbättrad målprocess som säkerställer nämndens delaktighet så att den politiska styrningen stärks.
- *Diskussion och analys av målluppfyllelsen*.
- *Risk- och väsentlighetsanalys*. Enkätsvaren indikerar att det finns förbättringspotential i arbetet med risk- och väsentlighetsanalys.
- *Information inför fattande av beslut*, enkätsvaren indikerar att nämnden anser att detta kan utvecklas.
- *Det ekonomiska resultatet* för 2014 visar på ett befarat underskott. Omvårdnadsnämnden har det senaste året redovisat underskott vilket gör att det är av stor vikt att arbetet och strävan efter en ekonomi i balans prioriteras.

1. Inledning

1.1. Bakgrund, uppdrag och revisionsfråga

De förtroendevalda revisorerna i kommunen ska varje år i sin revisionsberättelse uttala sig i frågan om ansvarsfrihet för nämnder och styrelser samt enskilda förtroendevalda i dessa.

En viktig del i den årliga granskningen är att bedöma om styrelsens och nämndernas ansvarsutövande är tillfredsställande. Med ansvarsutövande avses nämndernas aktiva åtgärder för att styra, följa upp och kontrollera verksamheten. Ett effektivt ansvarsutövande förutsätter att det finns rutiner som stödjer nämnden i dess arbete.

1.2. Revisionsfråga

Granskningen avser besvara revisionsfrågan huruvida **Omvårdnadsnämndens ansvarsutövande är tillfredsställande?** D.v.s. är nämndens aktiva åtgärder för att styra, följa upp och kontrollera verksamhet och ekonomi tillfredsställande?

Granskningen har genomförts utifrån följande revisionskriterier och kontrollmål.

- Att tillfredsställande system och rutiner för intern kontroll finns.
- Att det finns underlag för nämnden till sitt beslutsfattande.
- I vilken utsträckning uppföljning, utvärdering och analys av resultat från verksamheten sker.
- Vilken återrapportering av verksamheten får nämnden?
- Att återrapportering till ansvarig nämnd är säkerställd.
- Att den ekonomiska rapporteringen är relevant.
- Hur resultat från uppföljning, utvärdering och analys av resultat från verksamheten används som underlag i verksamhetsutveckling.

1.3. Metod

Granskningen har genomförts genom;

- Enkät till Omvårdnadsnämndens ordinarie ledamöter samt ersättare. Enkäten tar upp frågor avseende fyra områden som är viktiga för att möjliggöra en effektiv styrning; *mål och uppdrag, uppföljning och rapportering, resultat samt arbetssätt och arbetsformer.*
- Avstämningar och intervjuer har genomförts med:
 - Omvårdnadsnämnden ordförande
 - Förvaltningschef
 - Nämndsekreterare omvårdnadsnämnden
- Genomgång av nämndens styr- och uppföljningsdokument

2. Nämndens uppgifter

2.1. Ansvar och uppgifter enligt kommunallagen

Nämndernas uppgifter anges generellt i kommunallagen enligt följande:

KL kap 3

§ 13 "Nämnderna beslutar i frågor som rör förvaltningen och i frågor som de enligt lag eller annan författning skall handha. Nämnderna beslutar också i frågor som fullmäktige har delegerat till dem."

§ 14 "Nämnderna bereder fullmäktiges ärenden och ansvarar för att fullmäktiges beslut verkställs."

§ 15 "Nämnderna skall redovisa till fullmäktige hur de har fullgjort sådana uppdrag som fullmäktige har lämnat till dem med stöd av 10 § första stycket och § 12. Fullmäktige skall besluta om omfattningen av redovisningen och formerna för den."

KL kap 6

§ 7 "Nämnderna skall var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De skall också se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Detsamma gäller när vården av en kommunal angelägenhet med stöd av 3 kap 16 § har lämnats över till någon annan."

3. Styrande dokument

3.1. Reglemente

Fullmäktige ger genom reglementet nämnden de uppdrag som nämnden har att utföra. Detta är fullmäktiges sätt att delegera beslutanderätten till nämnden. Nu gällande reglemente för nämnden antogs i dess nuvarande form av kommunfullmäktige 2013-11-25, § 236 och är således aktuellt.

3.2. Övriga styrdokument

Utöver reglementet åligger det nämnden att följa fullmäktiges direktiv och anvisningar. Dessa framgår i regel i olika former av styrdokument och policys. Generellt är exempel på sådana dokument jämställdhetspolicy, miljöpolicy, reglemente för intern kontroll med flera.

Ett viktigt styrdokument är naturligtvis den av fullmäktige antagna "Budget 2012-2015. I budgetdokumentet anges ett antal inriktningsmål till vilka handlingsprogram har knutits. Nämnden ska inarbeta de aktiviteter som nämnden är ansvarig för i sin verksamhetsplan.

I nämndens verksamhetsplan 2014 finns handlingsprogram för uppfyllande av inriktningsmålen. Nämnden har även tagit fram egna mål som kompletterats med mätmetoder och aktiviteter för att dessa.

4. Styrning och uppföljning

Det är nämnden som är ansvarig för den verksamhet som bedrivs. Nämnden ansvarar för att fullmäktiges övergripande mål uppfylls och att fullmäktige får rapporter om måluppfyllelse och tillståndet i nämnd och förvaltning. För att nämnden ska klara sitt åtagande krävs att den tar sitt ansvar och styr verksamheten genom tydliga beslut och målformuleringar. Mål utan uppföljningar är dock meningslösa varför det är lika viktigt att det finns rutiner för uppföljning och återrapportering av måluppfyllelsen.

4.1. Styrning, mål och uppföljning

I framtagandet av verksamhetsmål sker detta i stor utsträckning via förvaltningens tjänstemän som tar fram förslag vilka sedan hanteras i nämnden. Omvårdnadsnämndens verksamhetsmål för 2014 finns i verksamhetsplanen som antogs i nämnden 2014-01-29 (§ 10). Verksamhetsplanen för 2014 har följande innehåll:

- Resultatbudget
- Nämndens aktiviteter från inriktningsmål och utvecklingsåtgärder
- Nämndens egna mål och aktiviteter
- Ekonomiska förutsättningar
- Framåtblick
- Budget per verksamhet
- Internkontrollplan

4.2. Intern kontroll

Nämnden fastställde 2014-01-29, § 6 ett system för intern kontroll inom nämndens verksamheter. Systemet omfattar fem kontrollområden med angivelse om vem som ska utföra kontrollen och vid vilka tillfällen detta ska ske. De områden som ryms inom internkontrollplanen är

- Vård och omsorg
- Personal
- Ekonomi
- Administration
- IT

Utifrån detta system åligger det nämnden att årligen fatta beslut om en plan för intern kontroll under året. Inom ramen för detta system antog nämnden vid samma sammanträde en Internkontrollplan för 2014 med områden att granska under året.

Processer har kartlagts inom respektive område och risker identifierats. För varje område har en kontrollplan gjorts. Planen beskriver vad som ska kontrolleras, av vem samt hur och när kontrollen ska göras och till vem kontrollen ska rapporteras. Rapportering sker till nämnden i enlighet till fastställd plan.

4.3. Ekonomi

Nämnden får ekonomiska rapporter vid varje möte vilket ger kontroll och möjlighet att agera vid större avvikelser. Varje månad 2014 har en negativ avvikelse redovisats och aktuell ekonomisk situation har i nämnden diskuterats vid flera tillfällen.

Kommunfullmäktige beslutade i augusti 2014 att tillföra omvårdnadsnämnden 12 mkr samt ge nämnden i uppdrag att under hösten redovisa kostnadsreduceringar på 3 mkr. Förvaltningschef presenterade i september ett förslag till åtgärder och vid nämndens strategidagar i oktober ägnades stor del av tiden till de ekonomiska frågorna.

Vid nämndssammanträdet den 22 oktober redovisades en sammanställning av förvaltningens kostnadsreduceringar i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

4.4. Arbetsätt och arbetsformer

I omvårdnadsnämndens reglemente finns bestämmelser som reglerar och beskriver bland annat befogenheter, ansvar, roller och arbetsformer.

Det finns en tät kontakt mellan nämndens ordförande och förvaltningschef inför nämndens sammanträden. Det sker en viss beredning av ärenden inför nämndens sammanträden.

Nämndens ledamöter efterfrågar ibland utbildning/information om verksamheten t.ex. om lagstiftning, annars är det tjänstemännen som tar initiativ till information till nämnden avseende bland annat när någon förändring sker i lagstiftningen. Nämndens ordförande och förvaltningschefen har tät kontakt.

Överlag upplever nämndens ledamöter att roller och ansvarsfördelning är tydlig mellan tjänstemän och politiker samt mellan kommunstyrelse och nämnd.

5. Enkätredovisning

I syfte att få nämndens syn på dess styrförmåga m.m. tillställdes nämndens ledamöter och ersättare en enkät med påståenden rörande mål och riktlinjer, uppföljning och rapportering samt nämndens arbetsätt och arbetsformer. Svaren är graderade från 1-5 där fem är det mest positiva värdet och 1 är det lägsta.

Vi är medvetna om att enkäten inte är någon exakt metod för att undersöka uppfattningar och tendenser då det statistiska underlaget är för litet för att kunna anses tillförlitligt men resultatet ger ändå en bild av hur nämndens ledamöter uppfattar att arbetet bedrivs i ett antal frågor.

Av 22 utsända enkäter har 12 svar erhållits vilket ger en svarsfrekvens på 55 procent. Nedan redovisas resultatet i sammanställda diagram enligt följande:

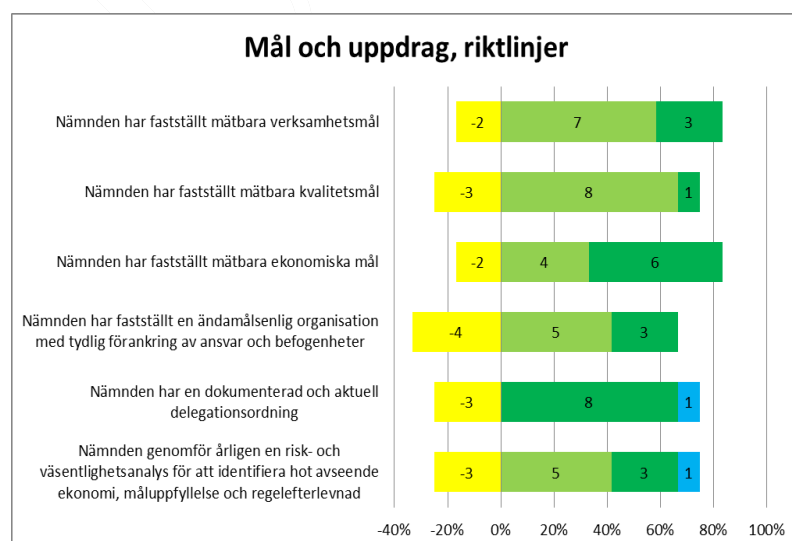
- Instämmer helt
- Instämmer i huvudsak
- Instämmer delvis
- Instämmer inte alls
- Vet ej

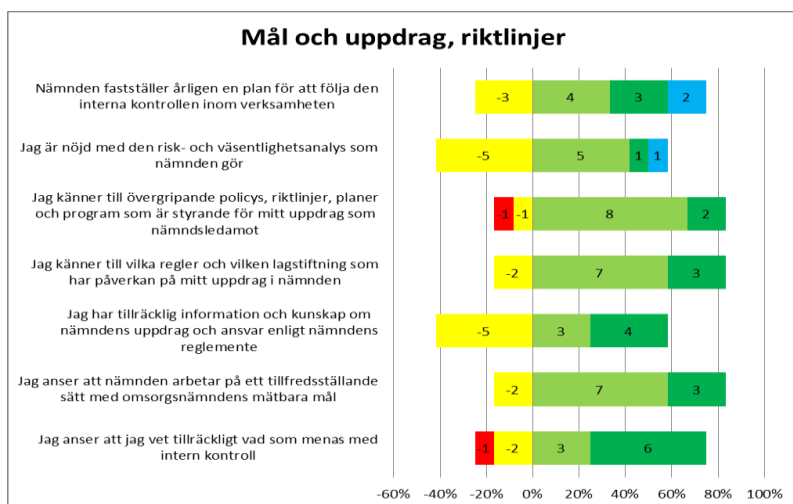
5.1. Mål och uppdrag, riktlinjer

Under enkätubriken "Mål och uppdrag, riktlinjer" ges en samstämmig bild av kännedom om befintliga mål.

Svaren från enkätundersökningen indikerar att ledamöterna i relativt hög grad anser att nämnden fastställt en ändamålsenlig organisation. Vi kan dock konstatera att nästan hälften av de nämndledamöter som besvarat enkäten upplever att de behöver mer information och kunskap om nämndens uppdrag och ansvar enligt aktuellt reglemente.

När det gäller nämndens arbete med målformuleringar upplever cirka hälften av de som besvarat enkäten att målarbetet inte tillräckligt föregås av någon tydlig risk- och väsentlighetsanalys.

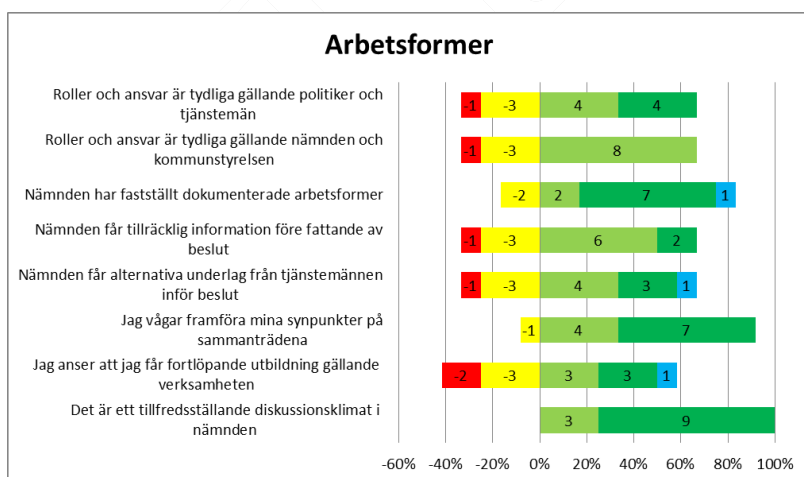
5.2. Arbetsformer

Överlag upplever nämndens ledamöter att roller och ansvarsfördelning är tydlig mellan tjänstemän och politiker samt mellan kommunstyrelse och nämnd.

Vidare uppger de flesta att nämnden har sina arbetsformer beskrivna och dokumenterade.

Utifrån de enkätsvar som inkommit tycks inte ledamöterna vara helt tillfreds med de beslutsunderlag som tas fram varför det kan finnas anledning att närmare undersöka hur nämnden ser på detta och om beredningsarbetet kan förändras för att i högre utsträckning tillfredsställa ledamöternas önskemål.

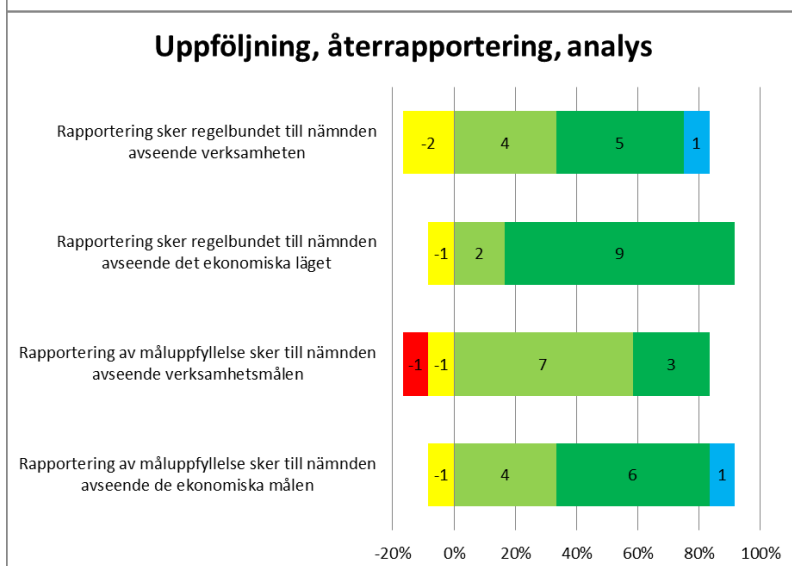
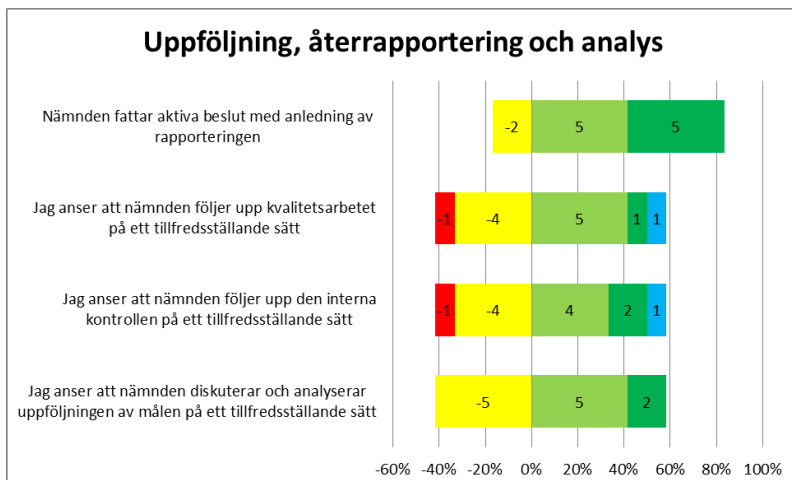
Sammantagen när det gäller nämndens arbetsformer anser majoriteten att det är ett tillåtande klimat i nämnden.

5.3. Uppföljning och rapportering

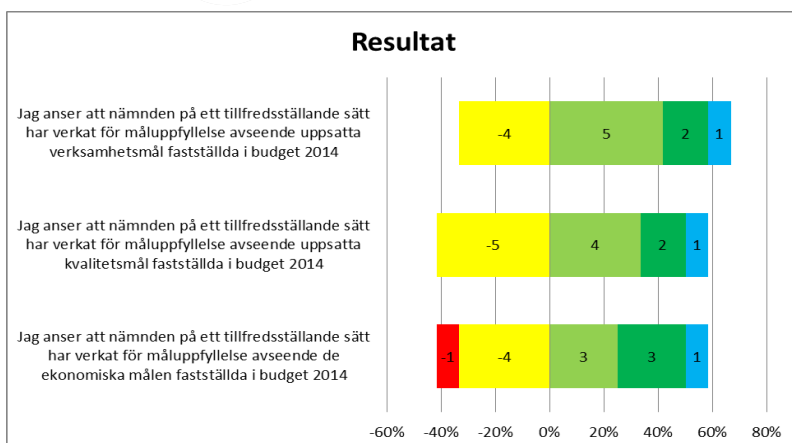
Det framgår att nämndsledamöterna anser att det sker regelbundna informationer om uppföljningar av såväl verksamhetsmålen som den ekonomiska ställningen. Ledamöterna är dock inte helt nöjda med de uppföljningar som görs och ett visst utrymme för förbättring tycks finnas.

Nämnden analyserar i ganska hög utsträckning rapporterna och använder sig av dem i det fortsatta arbetet med t ex målarbete, resurstilldelning, och framtagande av direktiv och riktlinjer.

5.4. Resultat

Under området ”resultat” och påståenden om arbetet att nå måluppfyllelse avseende målen som fastställdes i budget 2013 visar svaren att det finns utrymme för förbättring.

6. Sammanfattande bedömning

Denna granskning syftar till att bedöma omvårdnadsnämndens förmåga att ta sitt ansvar för verksamheten genom att styra och följa upp verksamheten.

Utifrån vad som framkommit i intervjuer och enkäten bedömer vi att nämnden har en ändamålsenlig målprocess. Målen är tydligt beskrivna men oavsett om det finns mätbara mål för verksamheten är det av vikt att dessa hanteras, följs upp löpande för att ha en styrande verkan.

Det finns en rutin för rapportering till nämnden om hur verksamheten och ekonomin utvecklar sig samt hur verksamheten ligger till i förhållande till verksamhetsplanen vilket ger nämnden möjlighet att agera om alarmerande avvikelser skulle redovisas.

Avseende arbetet med intern kontroll är vår bedömning att detta fungerar i huvudsak tillfredsställande. Dock indikerar enkätsvaren att arbetet med risk- och väsentlighetsanalys är ett förbättringsområde.

Det finns en beredningsrutin men av enkätsvaren framgår viss tveksamhet över beslutsunderlagens kvalitet. Detta är något som nämnden bör diskutera för att se om det finns möjlighet att göra förbättringar.

Sammantaget bedöms nämnden ha system och rutiner som ger möjlighet att styra, följa upp och ta ansvar för verksamheten.

Ange datum

Ange namn

Projektledare

Ange namn

Uppdragsledare